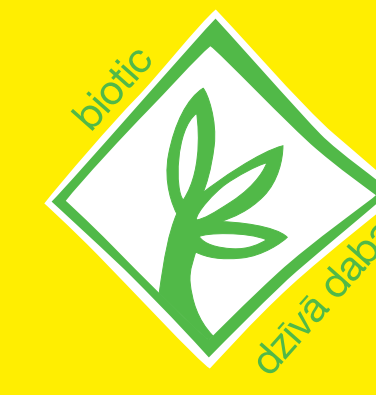

Vidusburtnieks

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas un ainavu lieguma zona Nature and Landscape Protection Zone of North Vidzeme Biosphere Reserve

Dabas un ainavu lieguma zonas "Vidusburtnieks" atrašanās vieta
Location of Vidusburtnieks Nature and Landscape Protection Zone

Dabas un ainavu lieguma zona "Vidusburtnieks"

Izveidots 2004. gadā, platība – 1333 ha
Rūjas un Sedas upju lejtece ar pašām palienēm un pirmatnēju mežu starp tām ir cilvēku mazietekmēta. Tāpēc te sastopamas nozīmīgas dabas vērtības:

- 15 īpaši aizsargājamas augu sugas;
- 17 retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas;
- 18 īpaši aizsargājamas putnu sugas

Šeit atrodas unikāla arheoloģiska vērtība – Zvejnieku apmetne – nozīmīgākā akmens laikmeta apmetne Ziemeļeiropā, kas apdzīvota 6 tūkstošus gadu bez pārtraukuma.

Vidusburtnieks atrodas Tālavas zemienes Burtnieku līdzenumā – pa vidu starp Burtnieka ezera ziemeļu galu un Rūjas un Sedas lejteci, no kāri arī cēlies aizsargājamās teritorijas nosaukums. Tās izveides mērķis ir saglabāt pēdējās atklātās palienu pļavu platības un dabiskos mežus, kas ir mājvieta retām augu un dzīvnieku sugām. Teritorijas īpašos apstākļus nodrošina pavasara pali, kad ūdens līmenis Rūjas un Sedas lejtecē dažkārt paceļas pat par 3 m virs mazūdens līmeņa, pārplūdinot pļau apkārtni.

Vidusburtnieks Nature and Landscape Protection Zone

Year of establishment – 2004, area – 1333 ha

The lower reaches of the Rūja and Seda Rivers with their wide floodplains and old growth forests form landscapes, essentially unspoiled by human intervention. Hence, significant nature values are found here, among them:

- 15 specially protected plant species
- 17 rare and protected invertebrate species
- 18 specially protected bird species

The area hosts a unique archeological value – the Zvejnieki (Fishermen's) settlement that is the most significant settlement of the Stone Age in Northern Europe continuously inhabited for 6000 years.

The objective for establishing the reserve is to conserve the last remaining open floodplain meadows and natural forests that host rare plant and animal species. Spring floods play a key role in ensuring the specific condition of the site. During heavy flooding the water level in the lower reaches of the Rūja and Seda Rivers can rise by as much as three meters above the level of low water periods, and as a result large areas are covered with water.

Koškeles pļava vasaras sākumā
Koškele meadow in early summer

Foto: Jānis Gailis

Pļavas Rūjas lejtecē

Burtnieka apkārtnē, tāpat kā visā Vidzemē, apdzīvotās vietas veidojās pie muižām. Teritorijā ap Burtnieka ezeru bijušas 13 muižas un pusmuižas, no kurām viena bija 16. gadsimtā celtā Koškeles muiža. No muižas saimniekošanas laikiem līdz pat kolhoza "Austrumi" darbības pacēlumam pļavas ap Burtnieka ezeru tikušas gan ganītas, gan pļautas, vēlāk arī meliorētas. Par senču saistību ar slajpajām pļavām liecina arī apkārtnes vietvārdi. Senāk tās sauca par lukšiem, un vēl tagad šis vārds atrodams māju vai pļavu nosaukumos. Mainoties politiskai iekārtai, pļavu apsaimniekošana pamesta novārtā, un attālākās palienes pamazām aizauga ar krūmiem.

Vidusburtnieks ir starptautiskā mērogā nozīmīga ķikuta un griezes ligzdošanas vieta.

Ja pļavas ilgu laiku neapsaimnieko, tās aizaug, un daba atgriežas savā sākotnējā, kas šajā klimatiskajā zonā ir mežs. Tādēļ ir nepieciešama dabisko pļavu nogaišana vai pļaušana vasaras beigās, lai saglabātu nepieciešamos dzīves apstākļus atklātu ainavu mīlošajām sugām.

Floodplains of Rūja Lower Reaches

Similar to entire Vidzeme, distribution of population in the Burtnieks area also took place around manors. The Burtnieks area used to have 13 manors and one of them was Koškele, created in late 16 century. Toponyms typical for the area suggest historical affiliation with wet meadows; the name they used to describe them – luksti – is still found in names of farmsteads or meadows. Land use for grazing and mowing in surrounded meadows has always existed, also when the collective farm "Austrumi" in soviet times was created. However, starting with 80-ties a need for hay as cattle food during winter decreased and eventually became insignificant with collapse of collective farm. As a result, a majority of less perspective lands for agriculture were abandoned and overgrowing process begun.

The Vidusburtnieks is an internationally important nesting site for the Great Snipe *Gallinago media* and the Corn Crake *Crex crex*. Therefore restoration of floodplains and removing of bushes is necessary to prevent habitat for them.

Mazais ērglis gaida medījumu, sēžot veca ozola zarā
Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina* waiting for prey

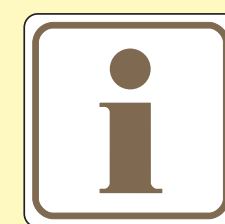
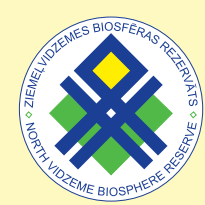
Foto: Māris Strazds

Mazais ērglis

Mazais ērglis ir nedaudz lielāks par biežāk sastopamo peļu klijānu. Apspalvojums kopumā tumši brūns. Tam planējot, spārnu gali viegli noliekti uz leju un redzami raksturīgie "pirksti" – savrup izvērstas lidspalvas. Barojoties Koškeles pļavā, parasti tup novērošanas posteni – kādā vecākā ozolā. Ieraudzījis upuri, lido tieši tam virsū, bet reizēm medi, ejot ar kājām pa zemi. Mazajiem ērgļiem patīk Vidusburtnieka ainava, kur mijas veci jaukti un lapu koku meži ar pļavām vai ganībām. Tas pārtiek no strupastēm un vurdēm, ko noķer kļajumos, bet ligzda novietota vecākā kokā meža malā. Mazais ērglis ir gājputns, kas ziemo Āfrikā un visā pasaulē kļuvis rets. Vidusburtnieka pļavās barojas mazo ērgļu pāris, dažkārt novērots arī lielākais Latvijas plēsējputns – jūras ērglis.

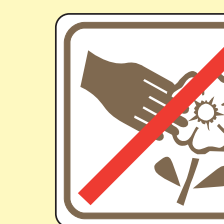
Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina*

The Lesser Spotted Eagle is slightly bigger than the more frequently found *Common Buzzard Buteo buteo*. Its overall plumage is dark brown. When gliding, the tips of its wings are slightly bent down and the typical "fingers" – the individually spread wing feathers – are visible. When feeding in the Koškele meadow, it usually positions itself on an old oak that serves as a watch tower. Upon noticing the pray the eagle attacks it directly; yet at times it also hunts walking on the ground. The Lesser Spotted Eagles enjoy the Vidusburtnieks landscape with its mixed and broadleaf forests alternating with meadows or pastures. The bird feeds mostly on voles and frogs caught in the open fields, but its nest is located on an old tree in the forest fringe. The Lesser Spotted Eagle is a migratory bird that winters in Africa and has become rare across the globe. A pair of these birds has been observed feeding in the Vidusburtnieks meadows. Occasionally even the biggest bird of pray found in Latvia – the White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* – has been seen here.

Noderīga informācija / Useful Information
Rūjienas tūrisma informācijas centrs / Rūjiena Tourism Information Center
Rūjiena, Raiņa iela 3, tālr.: +371 64263278, www.rujiena.lv
Burtnieku tūrisma informācijas punkts / Burtnieki Tourism Information post
Burtnieki, Jaunatnes iela 17, tālr.: +371 64226485
Latvijas Dabas fonds / Latvian Fund for Nature
Rīga, Raiņa bulvāris 31-6, tālr.: +371 67830999, www.ldf.lv

Stenda uzstādīšanu atbalsta Burtnieku novada, Jeru, Sēļu un Burtnieku pagasta pašvaldības.
Setting up of this information board was supported by Burtnieki district council, Jeri, Sēļi and Burtnieki municipality.

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds, 2007 / Publisher: Latvian Fund for Nature
Projektu vadītāji / Projects Managers: Inga Račinskā, Otārs Opermanis
Teksts / Author: Andris Klepers
Konsultanti / Consultants: Ainārs Auniņš, Aija Jakubovska

Karte / Map: Baiba Straždiņa. Karte sagatavota izmantojot Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras topogrāfisko karti.
Dizains / Design: Ainārs Gaidis, aģentūra "DUE"
Iespiests / Printed: Latsjgn

Stends izgatavots un uzstādīts Latvijas Dabas fonda īstenotā projekta "Palienu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" un ANO Attīstības programmas "Pasaules Vides fonda projekta "Ģeoloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā" ietvaros.
This information board has been developed and set up by the Latvian Fund for Nature within the framework of the project on Restoration of Floodplain Meadows for European Union Species and Habitats and by the UNDP / GEF project on Biodiversity Protection in North Vidzeme Biosphere Reserve.